

Terenga 5: Hōtaka 28 – Ngā Momo Tohutohu

He Mihi

Piki mai anō, e kare mā, ki runga i tō tātou waka o Ako kua uakina anō ki runga i ngā ngaru whakateo, i ngā ngaru tūātea o te aumoana o tō tātou reo e haruru nei.

Hei Mahi Whakarongo

Ko Ranginui Walker te tangata e uiuitia ana i te kiriata poto o te rā.

Anei ngā pātai hei whakautu mā koutou:

1. He aha tana hara i te kura?
2. He aha te whakato i a te kaiwhakahaere i te toa?
3. He aha ā Ranginui kupu akiaki ki te iwi?

Kia whakarongo ake tātou ki te kahikatea o Te Whakatōhea, ki a Tākuta Ranginui Walker.

He Whakamārama

Anei ētehi momo tohutohu ki te reo Māori:

1. tūmahi poro (E tū. Tū mai.)
2. tūmahi whiti (Me tiki kai koe.)
3. tūāhua (Kia kaha te oma!)
4. tūmahi hāngū (Tīkina he pukapuka māu.)
5. whakakāhoretanga (Kāti te pēnā./Kaua e pēnā.)

Hei whakamāmā i ngā tohutohu, ka rangona te kupu 'tēnā', te kīanga 'tēnā koa' rānei:

- **Tēnā** tīkina atu he pukapuka.
- **Tēnā koa** tīkina atu he pukapuka.
- **Tēnā** tīkina atu he pukapuka **koa.** X

E puta ai te wairua 'me pērā rawa' te tangata, ka whakamahia te kupu 'mātua':

- Me **mātua** whai raihana i mua i te taraiwa waka. *One must have a license before driving.*
- Me **mātua** mihi te hau kāinga. *It is essential to acknowledge the hosts.*

He Mahi Ī-papa

Tuhia mai kia 5 ngā tohutohu rerekē ki te reo Māori, e hāngai ana ki te kaupapa kei te ĩpapa:

Kaupapa: te tiaki i te hauora o te tinana.

Hei Mahi

Tuhia he tohutohu kia hāngai ai ki te momo rerenga kei raro iho nei:

1. Reremahi (tūmahi poro)
2. Reremahi (tūmahi whiti)
3. Rerehāngū
4. Rereāhua
5. Rerewhakakāhoretanga

Whakautu:

- a. Kia kaha te kai i ngā huawhenua.
- e. Me whakakori i te tinana i ia rā.
- i. Me mātua parakuihi i ngā ata.
- o. E inu i te wai māori.
- u. Whakapakarihia ngā uaua o te tinana.
  1. Takoto mai rā i te poho o te tupuna whare.
  2. Me whai koe i ngā tapuwae o tō koroua.
  3. Whāia te iti kahurangi, ki te tuohu koe, me he maunga teitei.
  4. Kia manawanui mai.
  5. Kaua e utua te kino ki te kino.